

COLUMN

Teun Staal

Redacteur Enschede

‘Niet op wereld gezet om je kapot te laten schieten’

Of het nou in Enschede, Holten of Margraten is, wie graven bezoekt die verwijzen naar de Tweede Wereldoorlog zwijgt nederig. Op al deze plekken staarde ondergetekende ooit verstild voor zich uit. De verbijstering over de jeugdige leeftijd van de gesneuvelden was in alle gevallen groot.

Jongens uit verre buitenlanden die hun tienerjaren amper waren ontgroeid: ze lieten hier het leven. „Voor jullie vrijheid”, zeiden we jaren terug tegen onze twee zonen, toen we als gezin wandelden over de Holterberg en ook de Canadese begraafplaats aandeden.

Dat was nogal bevoogdend, zeker. Maar we konden het niet laten. Bij de laatste rustplek stelden we vast dat we alle vier van ruim na de oorlog zijn. Die geruststelling wordt nu danig op de proef gesteld. Vrede is steeds meer een broze zekerheid, zo blijkt uit de oorlog in Oekraïne en het wispelturige gedrag van onberekenbare wereldleiders die het conflict niet schuwen.

Het maakt de herbewapening van onze uitgedeelde defensie

brandend actueel. En dus laaide discussie over de dienstplicht ook weer op. Dat (vooral) jongemannen vanaf 17 jaar onder de wapens gaan kennen we niet meer: de dienstplicht leidt sinds mei 1997 een slapend bestaan. Maar nu de Amerikanen hun handen van Europa aftrekken moet de krijgsmacht groeien naar 200.000 mannen en vrouwen. Dat is ruim twee keer het huidige leger aan personeel, een ongekende groei die het debat over het verplicht dienen van het land deed ontvlammen.

Het zal mijn tijd wel duren, dacht ik. Even googelen leverde de wetenschap op dat de dienstplicht geldt tot 45 jaar. Dus mocht er een mobilisatie komen, dan gaat die aan deze Nederlander voorbij. Anders is het voor die jongens met wie we Holten bezochten. We hebben die twee altijd voorgehouden dat ze hun vrijheid moeten koesteren. Maar we zeiden ook: ‘Jullie zijn niet op de wereld gezet om je kapot te laten schieten in een of andere oorlog’.

Is dat egoïstisch? Misschien. Maar toch ben ik blij dat het kabinet geen dwang gebruikt om aan genoeg militairen te komen. Jongeren moeten ‘enthousiast’ worden voor het soldatenuiform. Meer (nog) niet. Een donkerbruin vermoeden zegt me dat ik hierin niet de enige opgeluchte ouder ben.

We zijn van na de oorlog, zeiden we. Maar dat wordt op de proef gesteld

► Oud-huisarts en epidemioloog Dick Bijl (68) vindt dat

Een paracetamol kan geen kwaad, maar slik niet zomaar allerlei zware middelen voor eenvoudige aandoeningen. Een dokter die waarschuwt voor medicijnen? Oud-huisarts en epidemioloog Dick Bijl (68) spreekt van een pillenprobleem.

Jelle Boesveld

Eibergen

Als huisarts weet hij hoe het vaak gaat. „Een patiënt komt met een klacht bij de dokter en eist een pilletje. Of antibiotica als het kind griep heeft. Maar als het om een virus gaat, heeft een antibioticum geen zin. En veel relatief onschuldige, maar vervelende klachten gaan ook zonder medicijnen wel over. Gewoon even uitzieken. En voor huisartsen: wees terughoudend met het voorschrijven. De risico's van sommige medicijnen zijn veel groter. Dan kun je als arts wel zeggen: er overlijdt altijd een klein percentage patiënten aan bijwerkingen van medicijnen. Maar dan denk ik: flikker op joh! Bij een onschuldige aandoening!”

Arts in Davos

Hoe is deze huisarts geworden tot een kritisch volger van de farmaceutische industrie? Bijl groeide op in Borculo, studeerde in Utrecht, werkte als huisarts in Bilthoven en Amersfoort en bij het Nederlands Astma-centrum in Davos, Zwitserland. Hij deed in 1995 de studie epidemiologie en werkte van 1995 tot 2017 bij het Geneesmiddelenbulletin. In 2016 werd hij president van de International Society of Drug Bulletins (ISDB). Ook is hij lid van de adviesraad van het In-

De Diane-pil was niet bedoeld als anticonceptiepil, maar hielp tegen acné

– Dick Bijl

stitute for Scientific Freedom in Kopenhagen.

De band met de Achterhoek bleef. De arts is regelmatig te vinden in zijn vakantiehuisje in de Achterhoekse natuur. Grote bomen, water en veel groen. Pure Nostalgie. „We gingen hier vroeger vaak zwemmen in de vijver”, vertelt Dick Bijl (68). Als kind ging hij er naar de basisschool en daarna naar het vwo op de voorloper van het Staring College: de Rijks Scholen Gemeenschap (RSG) in Lochem.

Pas op voor Big Pharma

„Regelmatig ben ik in mijn zomerhuisje om rust te vinden”, zegt de medicus, die in Utrecht woont. Daar waarschuwt hij voor Big Pharma. De macht van de farmaceutische industrie. De lobby in politiek Den Haag, de artsenbezoekers, het grote geld. „Het Geneesmiddelenbulletin is in 1967 opgericht met als doel onafhankelijke informatie over geneesmiddelen te verstrekken aan diegenen die ze voorschrijven. Maar inmiddels zijn er onder druk van de farmaceutische industrie al zes, zeven pogingen gedaan om het blad weer op te heffen, omdat het te kritisch was.”

Softenon. Bijl noemt het schandaal als voorbeeld dat onafhankelijk onderzoek hard nodig is. „Het middel werd in de jaren 60 voorgeschreven aan zwangere vrouwen tegen misselijkheid en slapeelousheid. Maar het bleek een zeer schadelijke impact te hebben op het groeiproces van het ongeboren kind. Daardoor werden veel kinderen geboren met onvolgroeide ledematen. In de Verenigde Staten was het verboden, in Europa niet.” Of de Diane-pil. „Die was eigenlijk niet officieel bedoeld als anticonceptiepil, maar hielp goed tegen acné. Toch werd de pil vaak voorgeschreven door artsen. Totdat bleek dat de pil de kans op trombose en embolie vergroot.”

Het zijn de grote schandalen. Maar Bijl waarschuwt vooral voor medicijngebruik bij eenvoudige kwalen. „Neem pijnstillers. Paracetamol is redelijk onschuldig mits je het goed gebruikt. Maar pas op voor NSAID's (Non-Steroidal Anti-Inflammatory Drugs), onstekingsremmers die pijn en koortsverlagend werken. Het gaat dan bijvoorbeeld om diclofenac, ibuprofen of

▲ Dick Bijl: „Ik ben als arts niet tegen medicijnen. Integendeel. Er zijn meerdere levensreddende medicijnen. Ik waarschuw alleen: pas op wat je allemaal slikt.”

FOTO INGRID SWEERS

ENSCHEDÉ

Voor meeste bomen is nu vergunning nodig

Enschede praat er al langer over en nu is het een feit: Er komen nieuwe regels om bomen te beschermen.

Bomen in Enschede kunnen niet zomaar meer gekapt worden. De gemeente heeft regels opgesteld waar ze zichzelf aan moeten houden maar ook de inwoners. Waar het tot voor kort volstond om het kappen van een boom te melden, is nu in veel gevallen een vergunning nodig.

Dat geldt voor elke boom met een stamomtrek van een meter op borsthoogte. Een kapmelding bestaat straks niet meer. En

wie een boom kapt, moet altijd een of meerdere bomen terugplanten. De gemeente erkent dat dit altijd al moest, maar dat er niet goed op werd toegezien.

Beeldbepalende of anderszins waardevolle bomen zijn allemaal op een kaart gemarkeerd. Die bomen vindt Enschede beschermwaardig. Als je een van deze bomen wilt kappen moet je sowieso een vergunning aanvragen en de gemeente beoordeelt dat zwaarder.

1 boom: 10 airco's

Met de nieuwe regels wil Enschede meer bijdragen aan het milieu. Een grote boom koelt op

een zonnige dag naar eigen zeggen net zoveel als tien airco's. Omdat ze vocht verdampen en een schaduw werpt. Als het regent nemen ze het water op en ze halen giftige stoffen uit de lucht.

Dat er nu nieuwe regels komen, wil niet zeggen dat de twee stokoude eiken op industrieterrein Rigtersbleek zijn gered. Ze staan al op landelijke monumentenlijst en nu ook op de waardevolle bomenlijst van de gemeente. Maar die lijst komt te laat. Stadsdeelwethouder Arjan Kampman is met de eigenaar in gesprek om tot een oplossing te komen.

▲ Voor deze oude zomereiken komt de lijst misschien te laat. FOTO RIKKERT HARINK

WIGGERS PARKET
De goedkoopste in de betere kwaliteiten!

SCHUREN
€ 13,50 per M²

Meister PVC design vloeren
De enige PVC vloer zonder weekmakers.

Traprenovatie.
Vraag prijsopgave.

WWW.WIGGERSPARKET.NL
Tichelweg 48 | 7621 GD Borne
T: 074 - 2661358

we niet meteen naar pillen moeten grijpen als we ons niet lekker voelen

‘Soms is uitzieken veel gezonder’

naproxen. Veel van deze middelen zijn gewoon bij de drogisterij te koop, maar kunnen ernstige bijwerkingen hebben: maagbloedingen of hart en vaatziekten.”

Maagzuur

Als voorbeeld haalt hij aan dat hij op vakantie in Italië last kreeg van brandend maagzuur. „Sommige mensen slikken langdurig sterke maagzuurremmers, terwijl chronisch gebruik de kans op gezondheidsrisico's vergroot. Soms is een onschuldige middelje bij de drogist met wat calcium en alginaat net zo werkzaam en veel minder gevaarlijk. Het hielp mij prima.”

Volgens Bijl krijgen artsen in hun opleiding veel te weinig colleges over medicijngebruik. „Als het tijdens de hele studie 30

tot 40 uur farmacologie is, dan is het veel. Als ik soms een gastcollege geef, weten studenten soms niet wat ze horen. Schrijf niet zomaar wat voor. Geef goede voorlichting over bijwerkingen. Nee, dat maakt mij niet geliefd bij de farmaceutische industrie. Maar die heeft dan ook een commercieel belang.”

Als een medicijn volgens de fabrikant werkt, zegt dat nog niet alles

– Dick Bijl

„Kijk, er is een verschil tussen werken en helpen. Bij dat laatste ben je klachtenvrij, voel je je als patiënt beter. Als een medicijn volgens de fabrikant werkt, zegt dat nog niet alles. Soms zijn de verschillen in het onderzoek tussen placebo en medicijn minimaal en wordt het toch als statistisch significant werkend verkocht. Dat zegt niets. Vooral bij veel anti-depressiva zet ik grote vraagtekens.”

Geen antipillendokter

Bijl wil niet weggezet worden als de antipillendokter. „Ik ben als arts niet tegen medicijnen. Of tegen antibiotica. Integendeel. Er zijn meerdere levensreddende medicijnen. Bij een zware longontsteking of bacteriële infecties zijn antibiotica hard nodig. Op de

intensive care, eerste hulp en in ziekenhuizen zijn medicijnen van levensbelang. Ik waarschuw alleen: pas op wat je allemaal slikt. En vooral bij eenvoudige aandoeningen. Vaak heb je weer een tweede medicijn nodig om de bijwerkingen van het eerste tegen te gaan. En voor je het weet slik je onnodig veel te veel.”

Bijl vertelt er over in zijn boeken en bestseller *Het Pillenprobleem*, in landelijke media en op donderdagavond 10 april tijdens een lezing in de Oude Mattheüskerk in Eibergen. „Ik leg daar uit waarom we zoveel medicijnen gebruiken die niet werken en niet helpen en bijwerkingen. En ook de innige relatie tussen artsen en onderzoekers en de farmaceutische industrie. Mensen kunnen ook vragen stellen.”

HAAKSBERGEN

‘Geen asielopvang langs de oude N18 bij Haaksbergen’

Begin dit jaar waren de geluiden al hardnekkig en ze houden aan: Haaksbergen zou een opvangplek voor zo'n tachtig asielzoekers willen inrichten aan de Morgensterweg langs de oude N18. De gemeente ontkende dat al en wethouder Pieter van Zwanenburg doet dat ook nu: „Daar is de locatie niet voor bedoeld”.

De gemeente Haaksbergen heeft het perceel ten oosten van de voormalige Twenteroute hooguit in gedachten als locatie voor tijdelijke huurwoningen. Toch klonken bij omwonenden van het stuk grond aan de Morgensterweg de afgelopen dagen week opnieuw geluiden

dat de locatie nog steeds in beeld zou zijn voor het huisvesten van 77 volwassen niet-Oekraïense asielzoekers.

Nog 77 plekken nodig

„Dat is niet het geval”, zei Van Zwanenburg gisteren nog maar eens. De indruk van een asielzoekerscentrum aan de Morgensterweg is mogelijk opnieuw gewekt omdat Haaksbergen volgens de Spreidingswet nog bijna tachtig vluchtelingen moet opvangen. Dat is afgezien van de Oekraïense ontheemden en de minderjarige vluchtelingen (amv'ers) die nog onderdak vinden aan de Molenstraat. Deze groep van 34 jongeren wordt uitge-

breid tot maximaal vijftig en verhuist later dit jaar voor een paar jaar naar de Van Brakelstraat.

Het perceel aan de Morgensterweg is volgens Van Zwanenburg bestemd om tijdelijke woningen te plaatsen. Die kunnen dan worden gehuurd door vluchtelingen met een verblijfsvergunning (statushouders), Oekraïners en zogenoemde spoedzoekers. Bij die laatste groep gaat het bijvoorbeeld om inwoners die dringend woonruimte nodig hebben, bijvoorbeeld na een echtscheiding.

Of Haaksbergen de tijdelijke huurwoningen daadwerkelijk kan bouwen is onzeker. Dat heeft te maken met de meest recente juridi-

sche uitspraak over de uitstoot van stikstof door bouwwerkzaamheden en de effecten op de omliggende natuur. Haaksbergen bevindt zich op korte afstand van de Natura 2000-gebieden Buurserzand en Haaksbergerveen.

► Perceel aan de Morgensterweg is wel in beeld voor tijdelijke huurhuizen

Van Zwanenburg kan nog niet zeggen waar Haaksbergen de 77 asielzoekers gaat opvangen. Dat zal in ieder geval buiten de kern van Haaksbergen zijn. „Daar zitten de

amv'ers al: nu nog aan de Molenstraat en straks in het leegstaande gebouw van het Assink lyceum”, zegt de wethouder, die de vluchtelingen zo eerlijk mogelijk over de gemeente wil spreiden.

Nog zoekende

Maar nu de Morgensterweg geen optie is, is het de vraag waar de wethouder buiten het dorp Haaksbergen wel een opvangmogelijkheid ziet. Is het denkbaar dat de omgeving van Buurse en Sint Isidorushoeve in beeld komt? „We zijn nog zoekende”, is het enige wat Van Zwanenburg kwijt wil.

– Teun Staal